

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

ایکینچی سنه: اوچنچی جلد

نومرو : ۲۸

۵ حزیران ۳۳۸

استانبولك اولون بئش كوني

كتابلىرى

عشاق زاده خالد ضيا بك: برحكاية سودا

عشاق زاده خالد ضيا بك افندى «كليات آثار - تمثيل لايتير» يته بر كتاب داها علاوه ابتدى . برحكاية سودا... بوانر ادبيات جديده رومانچىستك مختلف تاريخلرده يازدىنى كوچك حكايلردن تركب ايدييور... تا اوچرور اون ايكي دن طوكتده بويللاره قادار تيار ايدن حساسيتك بوشيد چشيد محموللارى اوكتده بر دقيقه دوشوندم . دونكى خالد ضيا بكلك بوكونكى خالد ضيا بك آراسنده اساسلى بر فرق بولامدم . هيچ شهبه سز بعضى فرقار وار . فقط بو فرقار روحيه واساسه عائد دكل تفرواته عائددر ، خالد ضيا بكلك بر جبهه سى ، بر جبهه سى و بر چشيد قلمى وارددر ، خالد ضيا بك داها حياى كندينه اورنك ايدىك و بو حياى ايجندن قلته يارايه جق قسملرى آيبرق و اوندن ، ريشه كوره بر مرحت ، بر استيزا ويا بر عصيان چيفارمق استر . فقط كندينه مال ايتك ايستيدى باشليجه خاصه مرحتدر . حق كين كون بر مقاله سنده «فريق حيايلر» حكايله سندن حكايله سنى آكلاتيكرن بو اثرلك ديكر رومانلرى كى شعر و خياللا دولو اولديغى و آنجق سفلان ترم ايستيدى سويلوردى . فريق حيايلك ، سفلات و مرحت ... بو بويله اولدقن صكره ، خالد ضيا بك افندى «فريق حيايلر» نى سفلاتك و مرحتك كتابى طن ايندكدن صوكره هيچ شهبه سز برحكاية سوداسنه بو خاصه لرى فرح فرح و برمك ايستر . بيليرم ، مائى و سياه ، وائى رحيمدر ، شفقدر . سفلاله و دوشكونللك حرمت ايدر . فقط عجب شاعرى و حكايله ي هيچ بر زمان بوسرحتى كوزلرله كورمش و بوشفق لاريله طوتمق ايسته مشيد ؟ خابر ، خالد ضيا بك افندى بويله برشى كورمك . واقعا برحكاية سوداى دولدوران بوتون او امل مابوسلر ، كوزل آرتهميسيلر ، بايرام هديه لرى و قيرده عشقلر ... بوسله يازلق بو كوزله كورولك ايسته نى شيلردر . لكن هانكيسى ايجمزه كوچوك بر تفرمه و صيارصله اوياند بيريور ، هانكيسى كوكللك اك شيدا قوشى اولان مرحتك قانادلرله هوالانيور .

برحكاية سودا كى پارچه لره ايكي درلو قهرمان كورد . بونلر بر قسى ، مثلا ، «بر مسئله عدليه ، قيرده عشقده ، برحكاية سودا اولدينى كى صرعه لى ، حق مجنوندرلر ، بر قسى ده امل مابوسده ، بيوكل باباده اولدينى كى لغاوى حسلى ، عالمه بابايى ويا آناسى سادده انسانلردر . خالد ضيا بك افندى بو كتابنده برنجيارلك روحي و احتراصنى داها اى سز شيلردر . فقط بيلم نايچون

بو سزيش بكا كوكاله ، يته بر اولارق سزيش حسنى و برمدى . مثلا برحكاية سودا كى «باربا» انسانه احتراصلى بر مجذوب كى كورونمكدن زياده اويدورمه بروجور و اويدورمه و اكرتى بر روح حالنده كورونيور . اوت اوباربا كوزل بر سجييه و كوزل بر روحدر . فقط خالد ضيا بك قلنده انسانى كولدورن بر خاله كيريش ، بن بر اولويه كولدككى بر نجييه آرقه سندن اووز سيليكلديكى ايلك دفعه خالد ضيا بكلك بو حكايله سنده كوردم . قيرده عشق نه كوزل حكايله ، فقط نه قادردن نف برشى .. اسنادين قيزى كوزمرك اوكتده شكيله ، بويوشيله ، سوزيله كوربورز قتل اسما ، خسته ييدى ده بيله يادى ؟ اسما دلبيدى ده بو حاله كادى اسما نه ايدى ده عاقبتى بومارزده اولوله نتيجه لندى . هيچ خبرمنا يوق . فقط بن بوقصورى بالذات خالد ضيا بكلك ادبياتى تاقى مارزبانه عطف ايدم جكم و ديه جكم كه خالد ضيا بك بلكه قوتلى بر مرردر . بلكه بر بويوك استاددر . فقط هيچ بر زمان ادبيات دين شيه لايقيه اوزمه مشدر و ادبيات دين شيك كوكله وروحي خطاب ايتى لازم كلكچكى حساب ايتمه مش دكل حتى بويله بر شيش ايسته مشدر ، بيله ...

ايكنجى قسم قهرمانلرله نام خالد ضيا بك افنديك كندينه مناسب انسانلر ، بابايلر و آنالردر . فقط بالكلز برشى واركه ، برحكاية سودا كى بو جنس انسانلرى خالد ضيا بكلك بوجسندن اولان قيفوسى ، لغاوى و شيرلى او بر قهرمانلرله هيچ بكنزده بور . بونلر آرائيش و آلاؤره حيايلك كو بكندن شيلدين بيوكل آنلر ، لالار ، باجيلر ، باشى اورتولو زوجلر و شام خرقه لى زوجلردر . فقط تورك حيايلك استانبول عالمه سندن اصناف قسمه مندوب بوانسانلرك هيچ برنده روحي قاورياه جق ، اوزمه جاك ، حتى ايكر نديرمه جاك بر روح ، بر سجييه ويا بر قلبه تصادف ايدمدم . بن شيدى يه قدر بويوك روحى مرردرلك «بورزوا» ديه يان باقدقلى انسانلرك بوقادار مانسز . بوقادار اوزوجى حتى بوقادار ايكرن اولديغى طن ايتمه مشدم . ريم ، مكر بو انسانلردن نفرت ايتك بر بورجش . اكر بوتون زوجلر و زوجلر ، خالد ضيا بكلك امل مابوسنده كى اركاك و قادين قادار بابايى ايلر حدى نجاوايدمرك ديه جكم كه تورك ايجون علويت ، شعر ، صفوت و جيايت اوده دكل ، شهرده دكلدر . زيرا بو ادبيات و بو عالم صرف مددن و عضويتن كلايور ، زيرا بو عالمه كى حصار و كرلر آنجق صوفرا باشنده ، اويقوده ديريلن بابايلقلردر . زيرا بوجنس ادبيات و بو ادبياتك عالم ، بر اوى ديدى قوديسندن باشقه بر شى دكلدر . او ديدى قوديسى ... دنيساده بونك

مدرسه

قادار جان صيفان ، سيكر اولدورن ، روح بوزان برشى تصور ايدمه بورم ، قراكلق ديوارلك ، مطبخ قوتان دولابلك و كوفلى سندايله لرله مئدرلك اورنه . سنده ، ساده صوفراسنى دوشون ، ساده آفتابنى بلكه بن وساده خدمتچيسنه قوماندا ايدوب زوجه سيله قونوشمقن خط ايدن بر مخلوقك حسنده واحتر . سنده شعر و ادبياته اويغون بر حال واريدر ؟ حضرت آدمدن برى يدين بويوك عاشقرك هانكيسى بوجنس انسانلردى ، هانكى قهرمان ، هانكى بويوك روح بر اوك ملاوتى آلتنده ايردى . بيليرم . آفتابماره قادار حاله مى ؟ دكل ؛ ديه قارتى يونلايان بر قادين دنياك ، اك كولونج واك زاولالى برانسانى دكلدرده ندر ؟

خالد ضيا بك افندى آكلشوروك بر زمانلر بو چشيد انسانلرى و آنجق بوياباغقلىرى ، كولونج شيلرى و ايكر نجلرى شاين مرحت ، شاين تفكر و شاين عاشا بولورمش .

مرحت ... بو جنس روحلر ندره ، مرحت ندره ؟ اونلر مرحتى دويشميدردن اولره اوى و برمه . اونلر كنديلردن قارنلرله ايضلاق سيكرلردن باشقه نه بى دوشونوردن بزه اونلرى دوشونلم . تورك ادبياتى ، بونجه ييلدر بو غرق و بوزوق كوسترن شى ، اوكا آنجق روحمرك علويتله كيرمه مشدند . علويتى ايسه «امل مابوس» ده كى بدلا قارى قوجه بى دوشون ، اويونجى آرتهميسياه آجيان بر روحده آرامق نه قادار بيهوده در .

*

بر حكاية سودا ، خالد ضيا بك افنديك موفق اولدينى اثرلردن برير . فقط نه بجم موقيت ، ندره ، موقيت ! بويله بر سؤال قارشينده قالمق بر محرر ايجون جيق زوردر . لكن بن ديه جكم كه كندينه بولر زياتى ، بوشيد حساسيت و احتراص ، بو بجم دوشونجه اولدق خالد ضيا بك افندى بلكه موفق اولدققدر و اولشدر ؛ فقط هيچ بر زمان بزم ايستيدى كى دكل بزم ايسته ديكر كى دكل ، زيرا بزم شرك اك كسكىنى واك صافى ايسته بورز بزم بريدى ، غل و غشسز ، سحلى بريدى اوزله بورز . ايسته بورز كه بويديج ، بزم اولسون ، بويديج بزم حيايلرك ، بزم دويغومرك و بزم غايه مرك اولسون ... فقط هيچ بر زمان قوب قورو حيايلر اولماسون . حيايت وساده طبيعت ندر ؛ ادبيات ايجون هيچ برشى ، حتى ضرورى برشى ...

شوادييات جديده محررلرى ، اوگندى بوللرغى هيچ بر قاسلر داها اى ايدلر . اوبول داردى ، بوزوقدى ، بابايچى فلاندى اما قراكلق دكلدى . هيچ اوللاؤسه لوانطه و پودره قوقاردى . بويول ، كاه بوغازك سربن سولرسته چقار ، كاه بهار كالريله اورتولو بر كوشكك قاوسته كيدردى . فقط شيدى ، فقط بر حكاية سودا كى شيلره بويول اسكيسندن بدتر خرده خاش ... بويولهك فنا چوق سسلرى ،

پس کدی یاورورلرک کورولورلرله قاریشقی چیقور،
اختیار باجیلرک قومیدن زیاده طاقتمز سسلری، دیشیز
قادیلرک بلهک سوزلرله بر دویولور. اسکی یولاک
اولواقله قوروسن برده... بو یولی ملی و ملی کوروسون
دییه حاجی مسکیله قوروقاق ایسته مشلر، فقط عکسنه
صارم صاق قورقور.

بو یول واقعا بزمد و بر شاهرام اوله بیلیر. فقط
بو عررلر اوکا، شریقلاری اشیا به باقان لوانلر کی
شاشارق، کوله رک، باقیورلر. طهرده بو باقیلرک
ایوب هزار افلاری قارشیمند. اولومی دوشون لوتیک
نذرلر دن فرق یوقدر. فقط بری بابانچی اوله برار
اک اسیل برکوزدر. او بری ایسه... او بری انسان
یاوروسنی کدی انیکله قاربشدره جق قادار شاشی
برایتشدر. — فوزی لطفی

تیارو

ابن الرقیق احمد نورالدین یاک: یکانه، پیس ۵ پرده ۱
سکرنجی: قومدی ۴ پرده، محمد فرید یاک: بردونما کیجه سی،
قومدی ۳ پرده.

ابن الرقیق احمد نورالدین یاک بویکی پیسنی آرد آرده
اوشانقله غایت ای حرکت اغتش اولدی. بوقسه
برنجیک عکس العملی روحورده ای زمان ایچون
«جزا قانونی» «حصة شایه» «وایلی چوق فنا بر
وضعنده کوستره جکدی. برکت و برسون که بو
وضعیت بکرمی دوت ساعت سوردی. وایرتسی
آقسام ابن الرقیق احمد نورالدین بکی اسکسی کبی کنج
ودینج بولدق.

پیس ۴ دیدکارنه نظراً، اسکی ویا خودیست
ایدلرک بر درلو اتفاق ایدمه دکاری کبی - مورس
دونه دن ویا اوتتاو قوبیه دن آدایته اولسون محقق که
قیمتی چوق دون بر اوردی.

برنجی پرده ده قوجه سنک رقیه سیله برلکده
آراده کیدکارنی کورونجه «آه» کیدیلر! «
ایکجه پیسنده قوجه سنک الهه گرده که کیررکی بکری
سنه لک سوکیسیله اوده یالکز قالاچی آنده «آه»
شیمدی عواولدم. «اوججه پیسنده ۱۷ یاشده کی
قیزیک کندی عاشقی سودیکنی آکلار آکلماز
«آه» بو هپسندن مدهش! «دییه زمان فرق لینه
رغماً عینی قانه پنهان عینی کوشه سنه عینی ندالره کندی
صالبورن و صوک پرده ده ایسه قوجه سنک مسئله دن
خبردار اولسی اوزورنه طیفاتوب هائلوی بر طرزه
مسوک نفسی ویردن کوکس خسته افلی بر قادیلرک
سرکشدنی دیکلرک ایچون انسانده حضرت ایوب
صبری یولوق لازم. یالکز بو قادار اولسه ای.
بوتون اشخاص - طوبی دوت یجی کشی - بی سرون
آغزیه کانی سولور، سولور، هپسده بربرینه
«سنک فلسفه ک» دیور.

بو نه تحملور شیدی یاری!

پیسک بوسوروقلنه اوشایانلرکده بزکینلکنی
علاوه ایدرسه کز او کیجه کی سیرجیلر نه مدهش

بر عذاب امتحانی کچیردیکنی یاک اعلی تخیل ایده بیلیر.
سکرن. قاریسنه باشقه اسمله خطاب ایده جک قادار
اونوتقان آتورلردن طوتیک زده «غیرت» «غارت»
دییه جک درجه ده دیلی دولاشان دولان آقتریسلرده
واردی.

شیمدی به قادار میدانه کتیردیکنی اثرله
باقیلرسه ابن الرقیق احمد نورالدین یاک ال زیاد
موقی اولدینی ساحه قومدهی ساحه سیدر. بوتی انیات
ایچون یاک اوزاغه کینکه حاجت یوق. بر طرزه
«یکانه»، «اوله دانی» کبی اثرلر! دیگر طرفده
«حصة شایه»، «جزا قانونی»، «دوت چهار»
حتی «نعمان زاده» ویکو اوشانان «سکرنجی»...
«یکانه» کیجه سی سومورتان چهره لرمن، ایرتسی
کیجه کولدی. ویرکیجه اول طوتولان الرمن، مؤلفی
صحنه کیهرمک ایچون حرکت ایتدی دوردی. غایت
محدود بر قاج آرقاداشیله صحنه ادبیاترک صاحبقرانی
اولان نورالدین یاک بویکی متعاقب کیجه کوزلر بر
پسقولوروی تجربه سی اولشدر ظن ایده بیلیر.

«سکرنجی» دوت پرده لک بر قومدهی.
برقیقه ایچون اولسون کوزمری قیریدرمادن کندیسنه
بزی علاقه دار ایدیلور. صحنه لر ذوقی ذوقی آرد آرده
کچور. احمد نورالدین یاک بوتون دیگر اثرلری کبی
«آفرد مساوار» کده بو قومدهیسی بو یوک بر
مکدیلرله تورکجه نقل اغتش و یونی صحنه جالاندیره.
بیله جک معاونلرده مالک اولشدر.

«سکرنجی» نیک برخموصتی ده بزه ایکی صنعتکار.
میزک نه یایه ییلر چکلرکی کوسترمسی اولشدر. نیله
رولنده الیزا پنهان خام شیمدی به قادار اکثریا
کوردیکمز صیقیزیلی وضعیلرلر قورتولش کنیش
نفس آلمش بر حالده ی. او قادار که انسانک هان
هر پیسنده کوره کوره عادتا آرتیق آلیشدینی او
اوزونولو حرکتلرلر مسوکرا بر بارجه بویه فرح
روالر یایسنی دیله یجی کچور.

فیکرت یاک «بیجان افندی» دن صوکرا ای بر
مدت «حبیب نجار» دییه آکیلا جقدر.
دیگر آرقاداشلری ده عینی موقیتله اوشادیلر.
شبهه سز بو سنه ره ضامنک ال ای اثرنی ابن الرقیق
احمد نورالدین میدانه کتیرمشدر دییه بیلیر.

محمد فرید یاک هنک دن نقل ایتدیکنی «بردونما
کیجه سی» فی سیر ایدره کن بیام، ناسیل بر تداعی ایله،
رشاد نوری یاک یاقینلرده «وقت» غزیه سنده
انتشار اغتش اولان بر حکایه سی خاطر لادم دوردم.
سودیکنی دلیفانیله وارایلرک ایچون پاشا باباسیله
بر اولوب آتاسنه قارش قوبلو ترتیب ایدن برکنج
قیزک سرانجامندن بحث ایدن بو حکایلر ایله پیس
آراندسده نه کی برمناسبت واردی، حالاحل ایدمه دم.
حکایه شویله ایدی: کنج قیز، طالبلرلرلر
برینک، بر سرینه واقف اولویور، شجاع الدین منلانک
باباسنک هیچ چوچنی اولانمش، مملکتلرلرلر بر
«تیز ویردن دده» وارمش بر آغستوس کیجه سی

اورایه آنه سیله باباسی مراد ایسته مک کیتشلر،
طفوز آکی صوکرا منلادییه کلش. بوسری اوکره نن
پاشاقیزنی بو طبلدن خلاص ایچون برماسال اویدویور.
منلایه «تیزورن دده» سری اولقی اوزره بهض
خوارده لرک او جواره کلنلری بکله دکلیخی بالخاصه
کندیسنکده قونیه. اشرافندن برخونجک قاریسیله
بر عالم یاپدینی آکلایور. منلانکده آنکاری طوتوشه رق
«قارم» قرده شم «دییه فیلا یوب کیدیور.
محمد فرید یاک پیسی ایسه متحکم بر قایتانک کندیته
معلیم اولاجنی ظن ایتدیکنی دامادیک هیچ ده اوله
اولادینی آکلادینی کون قیزنی بوشاق و دهاها زیاده
ایسنه کلجک برینه ویرمک ایچون اورنایه آتدینی
بر یالایله میدانه کلن قاریشقلینی کوستریلور.

قیزیک زوریلر دامادیک ایلاک عشقندن معلومات
آتی ایستین قان پدیری غایت برسرکشدت
اوکره نیور: داماد اون طفوز سنه اول اون بدی
یاشنده ایکن براون طفوز آغستوس کیجه سی جالیده ده
بر دوکون اوند (عیناً) یا کاشقله کیردیک بر
اوله ده راست کلدیک بر قادیله ایلاک کنتانی یاییور،
قادیلرک نه اسنی بیلور، حتی ناده جسنی. ایسته
قایتانه بوندن استفاده ایده رک اغستوس کیجه سی
قونیه کیردیک قادیلرک کندیسی اولدینی سولور
وداماد (قیزم، قارم) دییه دوت دونویور. صوکرا
بوتون عقیده لر چوزولور. اودونما کیجه سی ایسی
جسنی بیلمین قادیلر تصادفاً خصللرلرلر بولویور،
ومثله میدانه چقارق هرکس راحت ایدیلور.

محمد فرید بکی «قرا کانی قوبو» ایله طانیشدق.
اوییه سده کی موقیتی بزه دهاها ای اثرلر ایدینی
بسله نه جک قادار بویوکدی. نه کیمده بکلیوردق.
فقط «هنکین» دن منقول بویس انتظارمیزک
بوش اولدینی کوستردی. چوق ای که کندیسی
قاشی کوی واپورینه بیتشک ایچون صوک برددی
بکله دن کیتشن... اگر صحنه ده کورونه یی ایلاک
ایصلینی چالاجق، آرقاداشلرله برلکده لوجه ده
اوطوران، رشاد نوری یاک اوله جقدی.

اوچ پرده متادیا، دهاها ایلاک صحنه دن باشلایان
اون طفوز سنه اول یایللمش بر زناتک حکایه سی
دیکلرک انسانی بوغوجی بر هوا ایچنده براقیور.
هرزک پیسی نقل ایتکده نه کی فائده لر ملاحظه
ایتدیکنی بیلیمور. هم بیلکده لزوم یوق. طریقی?
بلکه فرانسه زجه سی! فضله قومیقی؟ انسانی قیزد بر اراجق
قادار!

اویونه کلنجه، زوالی صنعتکارلر بو بوزوق
دوزه ن اویونی سورو کلر بیلک ایچون چوق چالیدیلر.
حتی بو فضله سبی اونلری شاشیرتدی، بر چوق
یا کاشقلرله سبیت ویردی. بو یا کاشقلرلرلر فیکرت
یاک کبی، بیزاد یاک کبی ای اوشایانلر بیله مصون
قالامادی. خلاصه، «بردونما کیجه سی» فی سیر
ایدوب چقانلر - فضله کوله لرلرلر رغماً - بروجی بر
یوکی اوموزلرلرلرلر آغش کیدیلر. — حسن احسان